

Asia: VN/31665/2021

Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston Suomen ohjelma 2021-2027

Lausunnonantajan lausunto

1. Ohjelman strategia

-

2. Kaupallinen kalastus ja kalavarojen tilan parantaminen sekä kalastuksen valvonta ja tiedonkeruu (SWOT, valinnat, perustelut, rahoitettavien toimien kuvaus ja rahoitusehdotus)

-

3. Kestävä vesiviljely sekä jalostus ja kauppa (SWOT, valinnat, perustelut, rahoitettavien toimien kuvaus ja rahoitusehdotus)

-

4. Kalatalouden paikallinen kehittäminen (SWOT, valinnat, perustelut, rahoitettavien toimien kuvaus ja rahoitusehdotus)

-

5. Meripolitiikka (SWOT, valinnat, perustelut, rahoitettavien toimien kuvaus ja rahoitusehdotus)

-

6. Muu palaute

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen lausunto MMM:n laatiman EMKVR 2021-2027 Suomen ohjelman SOVA-lain nojalla tehdystä ympäristövaikutusten arvioinnista

Varsinais-Suomen ELY-keskus antaa ELY-keskusten puolesta SOVA-asetuksen 6 §:n mukaisen lausuntonsa Maa- ja metsätalousministeriölle sen laatimasta Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston 2021–2027 (jatkossa EMKVR) Suomen toimeenpano-ohjelmasta.

SOVA-lain edellytys vaikutusten arvioinnin tekemisestä

Ohjelmasta vastuullisen viranomaisen tulee selvittää laatimansa suunnitelman tai ohjelman todennäköiset merkittävät ympäristövaikutukset, jos suunnitelma tai ohjelma luo puitteet hankkeiden lupa- ja hyväksymispäätöksille ja jos suunnitelman tai ohjelman toteuttamisella saattaa olla merkittäviä ympäristövaikutuksia. (Laki suunnitelmien ja ohjelmien vaikutusten arvioinnista (200/2005) 3§ ja 4§).

SOVA-asetuksen (347/2005) 1 §:n kohta 7 edellyttää SOVA-lain mukaista arviointimenettelyä Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevan eurooppalaisen asetuksen kansallisesta täytäntöönpanosta annetun lain (1093/2014) 2 §:n 2 kohdassa tarkoitetusta toimenpideohjelmasta tulee tehdä ympäristöarviointi ja laatia ympäristöselostus. MMM:n laatima EMKVR 2021 - 2027 Suomen ohjelma on asetuksen tarkoittama toimenpideohjelma.

MMM:n laatiman EMKVR 2021 - 2027 Suomen ohjelman luonnosversion keskeinen sisältö

Suomen ohjelman perustavoitteena on, että vuoteen 2030 mennessä suomalaisten kalan kulutus olisi kasvanut kahteen annokseen viikossa. Suunnitellun kasvun toteutuminen edellyttää mm. vahvistuvaa alkutuotantoa ja vesiviljelyn kaksinkertaistamista ympäristön hyvä tila huomioiden.

Suomen ohjelman keskeisiksi haasteiksi ja tavoitteiksi todetaan

1. Toimialan kestävä kasvun tukeminen
2. Alkutuotannon edellytysten turvaaminen
3. Uudistuminen ja innovaatioiden vauhdittaminen
4. Ympäristön ja kalakantojen parantaminen

Yhteiskunnan monien kehityssuuntien on todettu tukevat kalataloustoimialan kasvumahdollisuuksia mm. kalan kysynnän kasvu, ilmasto- ja ympäristön muutokset ja kestävyys- ja vastuullisuusvaatimukset ruoan tuotannossa.

Ohjelmastrategiassa keskeisten haasteiden pohjalta on muodostettu ohjelmastrategian toteuttamiseksi neljä toimintalinjaa. Toimintalinjojen vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia ja uhkia on tarkasteltu SWOT-analyysillä ja tulosten perusteella on tunnistettu toimintalinjojen tavoitteita tukevia erityistavoitteita. Suomen ohjelmasta voidaan rahoittaa erityistavoitteiden edistämiseksi tähtäviä toimenpide- ja hanketyyppejä.

EMKVR:n Suomen ohjelman neljä toimintalinjaa ja niiden erityistavoitteet ovat

- 1) Kestävä kalatalous- ja vesiympäristön ennallistaminen ja suojele
- 2) Kestävä vesiviljely sekä jalostus ja markkinat

3) Kestävän sinisen talouden mahdollistaminen rannikko-, saari-, ja sisämaa-alueilla sekä kalastus- ja vesiviljely-yhteisöjen kehittämisen edistäminen.

4) Meripolitiikka

EMKVR Suomen ohjelman toteutumista esitetään seurattavan indikaattorien avulla. Kunkin toimintalinjan erityistavoitteita tukevien hankkeiden määrää seurataan ohjelmakauden aikana. Ohjelman välitarkastelu esitetään tehtävän vuonna 2024 ja ohjelman tavoiteaikataulu on vuosi 2029.

Ohjelman tavoitteena on seurata tarkemmin myös toimintalinjojen erityistavoitteiden toteutumista mm. hyötyvien henkilöiden lukumäärää, uuden muodostuvan tuotantokapasiteetin määrää (tonnia), työpaikkojen määrää, yritysten määrää ja toimia, joilla edistetään ympäristön hyvää tilaa.

EU:n määrärahojen (noin 140 miljoonaa) alustava jakautuminen tukitoimenpiteiden mukaan EMKVR 2021 - 2027 on esitetty ohjelman taulukossa 9. Sen mukaan suurimmat tukirahat kohdistetaan kunkin toimintalinjan osalta toimenpiteisiin, jotka edistävät "taloudellisesti elinkelpoista, kilpailukykyistä ja houkuttelevaa kalastus-, vesiviljely- ja jalostusalaa koskevia edellytyksiä".

Toimintalinjojen kolme ja neljä osalta tukirahoitusta voidaan kohdentaa myös toimenpiteisiin ja hankkeisiin, jotka tähtäävät "Ympäristöön kohdistuvien kielteisten vaikutusten vähentäminen ja/tai myönteisten vaikutusten edistäminen sekä ympäristön hyvän tilan edistäminen."

EMKVR 2021–2027 Suomen ohjelman ympäristövaikutusten arviointi ja vaikutusten arvioinnin raportointi

Ympäristövaikutusten arvioinnin lähtökohdat ja tavoitteet

MMM:n on vastaavana viranomaisena laatinut Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston 2021–2027 Suomen ohjelman, jolla toimeenpannaan EU:n ohjelma Suomessa. Toimeenpano-ohjelman keskeisenä tavoitteena on kalatalouden ja EU:n meripolitiikan edistäminen Suomessa ympäristön hyvä tila huomioiden.

ELY-keskus toteaa SOVA-lausunnossaan, että EMKVR Suomen ohjelman laatimisen perusteet ja tavoitteet on esitetty selkeästi. Ohjelman tavoitteissa tuodaan esille tahtotila, että tavoitteet toteutetaan huomioidaan ympäristön hyvä tila.

Luonnonvarakeskus on tehnyt EMKVR Suomen ohjelman edellyttämän SOVA-lain mukaisen vaikutusten arvioinnin ja laatinut erillisen ympäristöselostuksen.

Ympäristöselostuksen mukaan Suomen ohjelman ja päivitettyjen Manner-Suomen ja Ahvenanmaan vesiviljelystrategioiden vaikutusten arviointi on tehty yhtenä kokonaisuutena, koska ne muodostavat ohjelman vaikutusten arvioinnin laatijan näkemyksen mukaan loogisen kokonaisuuden.

ELY-keskus katsoo, että Suomen ohjelman ja vesiviljelystrategioiden ympäristövaikutukset on mahdollista arvioida esitetyn mukaisesti samanaikaisesti. Ympäristöselostus on kuitenkin laadittu varsin yleisluonteiseksi ja tekstistä ei selviä riittävän hyvin se, miltä osin on arvioitu Suomen ohjelman ja miltä osin vesiviljelystrategian ympäristövaikutuksia.

Ympäristöselostuksessa on toistettu EMKVR Suomen ohjelman tavoitteita. Ympäristöselostuksesta jää kuitenkin epäselväksi, mitkä ovat olleet ohjelman ja strategioiden ympäristövaikutusten arvioinnille asetetut keskeiset tavoitteet, miten ympäristövaikutusten arviointi on prosessuaalisesti viety ohjelman laatimisen rinnalla eteenpäin ja miten ympäristövaikutusten arviointi ja ympäristöselostus ovat lopulta vaikuttaneet itse ohjelmaan ja sen valittuihin toimintalinjoihin ja rahoitettavaksi valittuihin toimenpiteisiin tai strategioiden sisältöön.

Ohjelman ympäristöselostus ja ympäristövaikutusten arviointi on todettu kuitenkin laaditun samanaikaisesti ohjelma-asiakirjan kanssa ja ohjelmaa laadittaessa on kuultu laajalti muita sidosryhmiä ja viranomaisia suunnitellusta ohjelmasta tammikuussa 2020.

EMKVR Suomen ohjelman luonnoksessa ja ympäristöselostuksessa esitetyn mukaisesti tavoitteeksi on esitetty tuotettavan kalatalouden ja vesiviljelyn kehittämisellä meri- ja sisävesialueille myönteisiä vaikutuksia ja minimoida kielteisiä vaikutuksia. ELY-keskus näkee tämän luonnolliseksi ohjelman ja strategioiden tavoitteeksi. Toimenpiteistä aiheutuvien mahdollisten haitallisten tai eri kohteisiin ristiriitaisten vaikutusten mahdollisuus on kuitenkin realismia ja myös nämä vaikutukset olisi hyvä huomioida esitettyä paremmin ympäristövaikutusten arvioinnissa ja ympäristöselostuksessa.

Ympäristön nykytilaselvitys

EMKVR Suomen ohjelma ja vesiviljelystrategiat kohdistuvat valmistuessaan ja päivittyessään koko maahan ja tavoitteiden mukaisesti niillä pyritään parantamaan olemassa olevaa kalatalouden ja vesiviljelyn tilannetta Suomessa hyvä ympäristön tila huomioiden.

Ympäristöselostuksessa on esitetty yleisluonteisesti Suomen eri alueiden sisävesien ja meren tilaa, kalatalouden ja vesiviljelyn nykytilaa.

Hyvä, ohjelman tavoitteet huomioiva nykytilaselvitys on aina laadukkaan ympäristövaikutusten arvioinnin lähtökohta. Nykytilaselvitys on aina se tieto, johon ohjelman tavoitteiden toteutumista ja ohjelman kannalta merkittäviä ympäristövaikutuksia verrataan.

Ohjelmaluonnoksen toimenpiteiden mukaiset erilliset hankkeet kohdistuvat yleensä rajatulle alueelle eri puolella Suomea. Ohjelmakauden tavoitteiden saavuttamisen seuraamiseksi ja selvittämiseksi tarvittaisiinkin tarkempaa tietoa alueellisesta ympäristön nykytilasta vähintään ohjelmakaudella seurattavien kriteereiden eli ohjelman kannalta merkittäväksi tunnistettujen vaikutusten osalta.

ELY-keskus esittää mm. huomionaan, että ympäristöselostuksen luvussa 5 ”Ympäristön ominaispiirteet sellaisilla alueilla, joihin suunnitelma kohdistuu” todetaan, että ”Suomen rannikkoalueiden ekologinen tila on pysynyt suurimmaksi osaksi samana vuosiin 2006–2012 verrattuna. Vesien tilan arviointiperusteita päivitettiin vuonna 2019, jolloin vesien tilaluokitusmenetelmiä ja vesimuodostumatyyppejä muutettiin. Päivityksen seurauksena monen rannikkoveden tilaluokitus heikentyi.”

Edellä esitettyssä luvun 5 tekstissä annetaan ymmärtää, että tilaluokitusmenetelmissä ja vesimuodostumien tyypeissä tehtyjen muutosten vuoksi rannikkovesien ekologinen tila on heikentynyt. Varsinais-Suomen ELY-keskus korostaa, että rannikkovesien ekologisen tilan luokka heikentyi vuonna 2019 päivitettyssä luokittelussa monin paikoin Saaristomeren sisä- ja välisaaristossa

sekä erityisesti Selkämeren ulompien rannikkovesien vesimuodostumissa johtuen todellisesta tilan heikentymisestä. Toisin kuin tekstissä todetaan, vuonna 2019 päivitetyn luokittelun yhteydessä ei tehty muutoksia rannikkovesien tilan luokittelumenetelmiin tai muutettu rannikkovesityyppejä, jonka johdosta ekologisen tilan luokka olisi heikentynyt, vaan tilan heikentyminen on todellista.

Muut ohjelman toteuttamiseen vaikuttavat ohjelmat, suunnitelmat ja säädökset

Ympäristöselostuksessa on tuotu esille Suomen ohjelman laatimiseen eri tavoin vaikuttaneet EU:n maita koskevat sekä kansalliset ohjelmat, strategiat ja säädökset. Nämä tiedot ovat oleellista taustatietoa ohjelman ympäristöselostuksessa.

Säädökset, kuten vesipuitedirektiivi ja siitä johdettu kansallinen vesienhoitolaki ja sen ympäristötavoitteet tulee huomioida ohjelman vaikutusarvioinnissa reunaehtoina. Tavoitteena on pintavesien hyvä ekologinen tila. Toimenpideohjelmassa on esitetty tämän vuoksi ympäristötavoitteet ravinteiden kuormituksen vähentämiseksi.

ELY-keskus tuo huomiona esille, että vesienhoitosuunnitelmat ja Suomen merenhoitosuunnitelma vuosille 2022–2027 hyväksyttiin valtioneuvostossa vuoden 2021 lopussa. Samalla vahvistettiin vuonna 2019 päivitetty pintavesien ekologisen tilan luokittelu.

Ympäristövaikutusten arviointi

Ympäristöselostuksessa on kuvattu, mitä haitallisia vaikutuksia voisi esiintyä, jos toimintaohjelmaa ei toteutettaisi Suomessa. Ohjelman hyödyllisyyttä ja tarpeellisuutta perustellaan mm. sillä, että ilman sen toteuttamista Suomen kalanjalostustoiminta ei kasva tai se ainakin hidastuisi sekä vesiviljelyn määrä vähenisi ja suomalaisen kalan tarjonta heikkenisi. Roskakalan määrät vesistöissä voisivat lisääntyä ja siten vesistöjen ravinnekuormitus saattaisi kasvaa. Roskakalan kalastuksen puuttuminen saattaisi myös heikentää arvokalojen kantojen kehittymistä. Myös ohjelman mahdollistamat tutkimus- ja kehittämistoimet kalatalouden ja kalanjalostuksen kannalta tulisivat heikkenemään. On myös oletettu, että ilman ohjelman toteutumista ei kalansyönti lisäänty Suomessa vastaavalla tavalla, kuin ohjelman mahdollistamien toimenpiteiden myötä.

Vaikutusarvioinnissa tarkastellaan toimintaohjelman kolmea kalatalouden kehitysvaihtoehtoa. Vaikutusarvioinnin kolme vaihtoehtoa ovat: Nykytilan mukainen kehitys, kotimaiseen kalaan perustuva kasvu ja tuontikalaan perustuva kasvu. Vaihtoehtojen mukaisia kehitystilanteita on kuvattu ympäristöselostuksen taulukossa 1.

Ohjelman ympäristövaikutusten arvioinnissa on tunnistettu toimintaohjelman vaikutukset vesiin, vesikasvillisuuteen ja -eliöihin, vesiluonnon monimuotoisuuteen, ilmastoon, ihmisten terveyteen, elin- ja kulttuurioloihin, yhdyskuntarakenteeseen, rakennettuun ympäristöön, maisemaan ja kaupunkikuvaan, viihtyvyyteen, luonnonvarojen hyödyntämiseen sekä edellä mainittujen tekijöiden vuoro- ja yhteisvaikutuksiin.

Ympäristöselostuksen vaihtoehtotarkastelujen vaikutusarvioinneissa (taulukko 1) on esitetty ravinnekuormituksen osalta kokonaiskuormitus ja nettokuormitus. Vaihtoehdossa ”Kotimaiseen kalaan perustuva kasvu” vesiviljelyn aiheuttama kokonaiskuormitus kasvaa merkittävästi muihin vaihtoehtoihin verrattuna, mutta nettokuormitus on pienempi kuin esim. nykytilan mukaisessa kehityksessä. Ympäristöselostuksessa on tätä perusteltu Itämerirehun käytön lisäämisellä vesiviljelyssä, joka vähentäisi erityisesti fosforin nettokuormitusta. Nettokuormituksen laskentaperusteita ei ole selostuksessa avattu tarkemmin, eikä sitä ole mitenkään pystytty määrittämään.

Harri Kuosan ja Heikki Peltosen laatiman selvityksen (Kalankasvatuksen rehuntuotantoon käytettävien raaka-aineiden vaikutus Itämeren rehevöitymiskehitykseen. - Suomen ympäristökeskus, luonnos 24.6.2021) mukaan ravinteiden kierron kannalta itämerirehu toimii sen käytön perustelujen mukaisesti. Itämerirehu perustuu kuitenkin silakka- ja kilohailisaaliisiin, jotka ovat kalastuskiintiöiden piirissä. Jo tällä hetkellä poistuu Itämerestä maksimimäärä ravinteita kalastuksen myötä näiden kahden lajin kiintiöiden täytyessä. Siten itämerirehulla ei saada aikaiseksi lisääsyöttä suhteessa nykytilaan. Itämeren ravinnetaseen parantaminen ei olekaan peruste kalankasvatuksen lisäämiselle. Lisäksi lisäkasvatus vähentää nykyistä ravinteiden nettopoistumaa tilanteessa, jossa kalastuskiintiöt ovat tehokkaassa käytössä. Kalankasvatuksen paikalliset vaikutukset eivät riipu rehun raaka-aineesta. Vaikutukset kohdistuvat aina voimakkaimmin lähialueelle. Sen vuoksi itämerirehua voidaan pitää luonteeltaan ravinnekompensaationa, jolloin hyötyalue sijaitsee eri paikassa kuin haitta-alue. Suunniteltu kalankasvatuksen lisäys voi johtaa eri kasvatuspaikkojen aiheuttamiin laajempiin yhteisvaikutuksiin. Näitä ei ole arvioitu systemaattisesti.

Selostuksen mukaan vaikutusarviointitaulukossa on myös oletettu, että silakan ja kilohailin kiintiöt pysyvät samoina eli niiden kalastusta ei lisätä nykyisestä. Jotta Itämeren ravinnetase edes teoriassa paranisi, edellyttäisi se, että Itämerirehuun käytettyä kalaa ei olisi kalastettu joka tapauksessa, vaan se aidosti lisäisi kalastusta nykyisestä.

Toimintaohjelmaluonnoksessa esitettyjen toimenpiteiden vertailu ja vaikutusten arviointi on jäänyt valitettavan ohueksi. Ympäristöselostuksen liitteenä 1 on taulukko, jossa tuodaan esille asiantuntija-arvio kunkin toimintaohjelman toimenpiteen ympäristövaikutuksista. Tunnistettuja toimenpiteiden vaikutuksia ei ole tekstissä kuitenkaan analysoitu ja taulukko 1 jääkin irralliseksi itse muusta ympäristöselostuksen tekstistä. Valituilla toimenpiteillä on keskeinen vaikutus ohjelman toteuttamisessa, joten toimenpiteiden vaikutusten arviointia olisi tullut tarpeen laajentaa.

Merenhoidon toimenpideohjelman (2022–2027) mukaan ravinnekuormituksen ja rehevöitymisen vähentämiselle on asetettu ympäristötavoitteet. Suomi on lisäksi sitoutunut useisiin kansainvälisiin sopimuksiin, jotka edistävät meriympäristön suojelua. Itämeren suojelun kannalta keskeisin on Itämeren suojelua koskeva yleissopimus, HELCOM. Sen viimeisimmän arvion mukaan, joka perustuu vuoteen 2017 ulottuvaan aineistoon, Suomen tulisi vähentää fosforikuormitusta Selkämerellä 102 tonnia ja Suomenlahdella 353 tonnia. Jos kalankasvatuksen tuotanto merellä verkkokasseissa aiotaan kaksinkertaistaa nykyisestä tasolle 30 miljoonaa kg, kokonaisfosforikuormitus mereen kasvaisi noin 60 tonnia.

Toimintaohjelmaluonnoksessa ohitetaan ristiriita vesiviljelyn ravinnekuormituksen lisääntymisen ja olemassa olevien Suomelle asetettujen ravinteiden kuormitusvähennysten ympäristötavoitteiden kanssa käytännössä kokonaan, sillä Itämerirehun lisääntyvä käyttö ei ratkaise tätä ongelmaa.

Raportointi

Ympäristöselostuksen luettavuutta ja ymmärrettävyyttä parantaa yleensä huomattavasti se, kun esitystä havainnollistetaan kuvaajilla, kartoilla, asiaa selkeyttäviä taulukoilla tai tekstin korostuksilla ja kuvaavilla väliotsakkeilla. Ympäristöselostuksen esitystapa kuitenkin pääosin leipätekstiä, joka ei ole asioiden hahmottamisen kannalta paras mahdollinen.

Ympäristövaikutusten seuranta

EMKVR 2021 - 2027 Suomen ohjelmaluonnoksessa on esitetty hahmotelma taulukko siitä, miten itse ohjelman toteutumista tullaan ohjelmakaudella seuraamaan.

Laaditussa ympäristöraportissa ei ole vastaavaa esitystä siitä, miten EMKVR 2021 - 2027 Suomen ohjelman ja vesiviljelystrategioiden ympäristövaikutusten toteutumista ohjelmakaudella seurataan. EMKVR Suomen ohjelma koskee koko Suomea ja maa on niin sisävesien, merialueiden kuin kalan alkutuotannon ja vesiviljelyn kannalta alueittain erilainen. Ohjelman ja vesiviljelystrategioiden toimenpiteiden toteutumisen ympäristövaikutusten seurantaohjelmassakin tulisikin erilaiset alueet huomioida riittävästi.

Ympäristövaikutuksista tulisi esittää kesken ohjelmakauden vähintään yksi väliraportti ja ohjelmakauden päätyttyä loppuraportti. Ympäristövaikutusten toimivan seurantasuunnitelman tulisi sisältää vähintään merkittäväksi tunnistettujen vaikutusten seuranta. Seurantasuunnitelma olisi tärkeää laatia yhdessä ympäristövalvonnasta vastaavien viranomaisten eli ELY-keskusten kanssa. Ilman toimivaa seurantasuunnitelmaa Ohjelman ja strategioiden tavoitteiden toteutumista ei voida ympäristövaikutusten kannalta todentaa.

Epäselväksi ympäristöselostuksen kannalta jää myös se, miten tulevia ohjelmasta rahoitettavia hankkeita ohjeistetaan ympäristövaikutusten seurannan osalta?

Keskeiset johtopäätökset

MMM:n laatima Suomen ohjelma ja päivitetty vesiviljelystrategiat ovat merkittäviä viranomaisen tekemiä ohjelmia ja tahtotilan ilmaisuja, joilla on vaikutusta Suomessa erityisesti kalatalouden alkutuotannon ja vesiviljelyn toteuttamiseen ja edistämiseen. Suomen ohjelman tavoitteet ovat hyviä ja kannatettavia. Ohjelmalla voi olla merkittävä vaikutus laajemminkin suomalaiseen yhteiskuntaan ja suomalaisten ravitsemustottumuksiin.

Kalatalouden alkutuotannosta ja vesiviljelystä voi aiheutua merkittäviä ympäristövaikutuksia. Haitallisten ympäristövaikutusten minimoimiseksi EMKVR Suomen ohjelma ja vesiviljelystrategiat edellyttää laadukasta SOVA-lain mukaista ympäristövaikutusten arviointia ja ympäristöselostusta, jota voidaan käyttää ohjelmakauden aikana ympäristövaikutusten seurannan toteuttamisen lähtökohta-aineistona.

ELY-keskus korostaa, että ohjelmavaiheen yhteydessä tehty laadukas ympäristövaikutusten arviointi ja ympäristöselostus seurantasuunnitelmiseen mahdollistaa sen, että erillisiä kalatalouden hankkeita edistettäessä voidaan seurata ympäristöllisten tavoitteiden toteutumista ja muistuttaa kutakin ohjelmasta rahoitettavaa hanketta ottamaan ympäristöasiat riittävästi toiminnassaan huomioon. Hyvä seurantasuunnitelma mahdollistaa halutun tiedon keräämisen ja ohjelmakauden päättyessä se helpottaa sen selvittämistä onko Suomen ohjelman ja vesiviljelystrategian mukaisilla toimenpiteillä saavutettu ne tavoitteet, joita Suomen ohjelmassa on asetettu.

Lillunen Anu
Varsinais-Suomen ELY

Asikainen Asta
Varsinais-Suomen ELY - Varsinais-Suomen ELY-keskus,
ympäristönsuojeluyksikkö